

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.142.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15367 Pani Posłanki Iwony Marii Kozłowskiej, w sprawie uznania polskiego języka migowego (PJM) za oficjalny język w Polsce, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Tytułem wstępu należy podkreślić, że polski język migowy (PJM) to naturalny wizualno-przestrzenny język komunikowania się. Dla wielu osób Głuchych PJM jest pierwszym lub podstawowym językiem codziennej komunikacji, stanowiącym istotny element ich tożsamości społeczno-kulturowej. Z tego względu zagadnienie podniesione w interpelacji wymaga nie tylko przyjęcia perspektywy formalnoprawnej, ale również uwzględnienia realnej dostępności informacji, usług publicznych, edukacji i procedur administracyjnych.

Należy też rozróżnić dwie sprawy. Pierwsza dotyczy konstytucyjnego statusu języka urzędowego państwa. Zgodnie z art. 27 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej językiem urzędowym w Rzeczypospolitej Polskiej jest język polski. Oznacza to, że nadanie PJM statusu drugiego ogólnopaństwowego języka urzędowego, równorzędnego z językiem polskim, wymagałoby zmiany Konstytucji, a nie wyłącznie zmiany ustawy zwykłej.

Drugą, odrębną sprawą, jest prawne i praktyczne wzmocnienie PJM jako naturalnego języka wielu osób Głuchych oraz ważnego elementu ich tożsamości. Obowiązujące uregulowania konstytucyjne nie wykluczają wprowadzania rozwiązań ustawowych, które zwiększają dostępność PJM w kontaktach z urzędami, instytucjami publicznymi, usługami publicznymi i informacją publiczną.

W Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych trwają prace analityczno-legislacyjne dotyczące zmian w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się. Działania te nie mają obecnie charakteru procedury nadania PJM statusu drugiego języka urzędowego państwa. Ich celem jest natomiast analiza możliwych zmian w zakresie opracowania rozwiązania, które zapewni mocniejsze umocowanie prawne Polskiego Języka Migowego. Wniosek o wpis projektu do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów zostanie złożony na etapie umożliwiającym określenie podstawowych założeń, zakresu regulacji oraz przewidywanych skutków opracowywanych rozwiązań.

Jako Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych jestem otwarta na przeprowadzenie prekonsultacji dotyczących kierunków projektowanych zmian. Za szczególnie istotne należy uznać włączenie w prowadzone prace osób Głuchych, organizacji reprezentujących społeczność Głuchych, ekspertów PJM, tłumaczy PJM, Polskiej Rady

Języka Migowego, a także innych podmiotów mających doświadczenie w zapewnianiu dostępności komunikacyjnej.

Informuję, że analizowane są również propozycje zgłaszane przez Rzecznika Praw Obywatelskich, dotyczące m.in. formalnego uznania PJM jako języka mniejszości językowej Głuchych w Polsce, jakości tłumaczeń, standardów pracy tłumaczy oraz potrzeby wyraźnego odróżniania PJM od systemu językowo-migowego (SJM). Propozycje te stanowią ważny głos w debacie o kierunkach zmian, przy czym ich ewentualne wdrożenie wymaga oceny skutków prawnych, organizacyjnych i finansowych oraz uzgodnień międzyresortowych.

Zapewniam, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Biura Pełnomocnika rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych zdaje sobie sprawę z wagi wzmacniania kompetencji instytucji publicznych w zakresie komunikacji z osobami posługującymi się PJM. Zasadnicze znaczenie mają w tym kontekście zrozumienie różnicy między PJM i SJM, prawidłowa współpraca z tłumaczem PJM, zapewnianie informacji w formach spełniających wymogi dostępności oraz - przede wszystkim - respektowanie podmiotowości osób Głuchych. Wszystkie wskazane uwarunkowania będą uwzględniane przy określaniu kierunków prowadzonych działań.

Ważnym instrumentem wspierającym praktyczną dostępność komunikacji jest także projekt „Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami”, realizowany w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w partnerstwie z Polskim Związkiem Głuchych oraz Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Proponowane w projekcie rozwiązania dotyczą m.in. osób posługujących się PJM i zakładają rozwijanie usług wspierających komunikację, w tym tłumaczeń na PJM, rozwiązań zdalnych i stacjonarnych oraz działań podnoszących kompetencje kadry.

Należy wskazać, że obowiązująca ustawa o języku migowym i innych środkach komunikowania się obejmuje również monitorowanie stosowania i zapewniania dostępu do rozwiązań wspierających komunikowanie się. Ponadto Polska Rada Języka Migowego stanowi ustawowe forum formułowania rekomendacji, opiniowania rozwiązań oraz wskazywania propozycji dotyczących PJM, SJM i SKOBN. Doświadczenia wynikające ze stosowania obowiązujących przepisów, prac rady oraz projektu Centrum Komunikacji będą wykorzystywane w zakresie wprowadzania dalszych zmian systemowych.

Podsumowując, w aktualnym stanie konstytucyjnym prace prowadzone w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych nie zmierzają do nadania PJM statusu drugiego ogólnopolskiego języka urzędowego, równorzędnego z językiem polskim, ponieważ takie rozwiązanie wymagałoby zmiany Konstytucji. Jednocześnie w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych trwają prace nad zmianami w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się. Dalsze działania będą prowadzone z poszanowaniem znaczenia PJM jako naturalnego języka społeczności Głuchych oraz z udziałem zainteresowanych środowisk, zgodnie ze standardami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Maja Nowak

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/